

SANCTVM EVANGELI

VM SECVNDVM LVCAM

PRAEFATIO.

5 **Q**uoniam quidē multi conati sunt ordinare narrationē, quæ in nobis completæ sunt, rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi uiderunt, & ministri fuerunt sermonis: uisum est & mihi assequuto omnia à principio diligēter ex ordine tibi scribere optime Theophile, ut cognoscas eorum uerborum, de quibus eruditus es, ueritatem.

ANNOTATIONES BREUES IX. CIRCA LITERAM PRAEFATIONIS.

1	quoniam quidem ἐπειδήπερ	4	affecuto παρηκολούθησάντι	5	optime κράτιστε
	quando quidem		affectato		praestantissime
1	conati sunt ἐπεχείρησαν	4	à principio ἀνωθεν	6	eruditus es κατηχῆθης
	aggressi sunt		à summo		institutus es
2	completæ sunt, πεπληροφορημένων	4	diligenter ἀκριβῶς	6	ueritatem τὴν ἀσφάλειαν
	plenissime scitæ sunt		exacte		certitudinem

COMMENTARIVS IN PRAEFATIONEM.

Euangelium Lucae praefationem habet, caetera non habent. Praefatur autem Lucas, sic. ¶ Quoniam quidē multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis completæ sunt, rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi uiderunt, & ministri fuerunt sermonis: uisum est & mihi assequuto omnia à principio diligēter ex ordine tibi scribere optime Theophile, ut cognoscas eorum uerborum, de quibus eruditus es, ueritatem. ¶ Fuerunt multi, quorum alij sub nomine Bartholomæi, alij Andreae, Matthiae, Nazaraeorum, & nonnullorum aliorum texere uoluerunt euangelicam narrationem, ut maiores nostri prodidere: adeo ut etiam nonnihil sub nomine Nicodemii, maxime quo ad eam partem, quæ domini passionem concernit, inuulgatum sit. Verum ex sacra Ezechielis uisione, quatuor dumtaxat erant ordinaturi: non humana quidem, sed diuina sorte & electione. Quorum Matthæus fuit primus: qui & primus scripsisse fertur euangelium in Iudæa, & sermone quidem Hebræo. Secundus, Marcus: qui & secundus fertur scripsisse euangelium suum: siue in Italia, siue alibi id factum sit. Tertius, Lucas: qui tertio loco scripsisse fertur Euangelium suum in Achaia. Quartus, Ioannes: qui & ultimus euangelium suum scripsisse creditur in Asia. Et eo ordine in spiritu monstrati sunt Ezechieli. Similitudo autem (inquit) uultus eorum, facies hominis: Ecce Matthæus. Et facies leonis: Ecce Marcus. A dextris eorum quatuor: Ecce quomodo hi priores scribendi partes obtinent: quæ more Hebræorum à dextris sinistrorsum procedunt. Facies autem bouis: Ecce Lucas. A sinistris ipsorum quatuor: Ecce quomodo obtinet posteriores scribendi partes, atque locum ordine tertium. Et facies aquilæ desuper ipsorum quatuor: Ecce Ioannes, sed ex nominatione quartum locum cognoscitur obtinere. Quod uero desuper emineat, hoc est, quia caeteris sublimius ei datum sit ipsam referre diuinitatē. Nō ergo

Ezech. 1.

Lucas temere, & humana fiducia est aggressus: ut nonnulli aliorum, qui idcirco recepti non sunt, hanc sacram scribere historiam, sed sorte diuina: historiam dico earum rerum, quæ certa & indubitata fide ipsi erant explorata: tum spiritu sancto suggerente, qui eum ad hoc opus elegerat: tum quod similiter audierat ab ijs, qui ab initio, domino uitæ & salutis autori assistierant, & cuncta oculis suis uiderant, quicquid alijs ex præcepto domini uerbum euangelij subministrauerant. & hi erant apostoli, quorum & ipse comes in nonnullis esse potuit. Ergo haud ab re factum est, ut spiritu sancto impellente, rem omnem ab initio ad calcem usque accurate sectatus, deinceps euangelicæ narrationis historiam perscribere sit aggressus. Ad quorum utilitatē? Certè omnium fidelium qui sunt, qui fuerunt, & qui credituri sunt: idque occasione Theophili præstantissimi cuiusdam uiri, qui adhuc catechuminus erat, & solo uerbo instructus, non etiã euangelio scripto: ad cuius pleniorē instructionem, Lucas se euangelium suum scribere testat. Hæc est præfationis, qua solus Lucas usus est, intelligentia. Sed age, quam uis Lucas, spiritu sancto impellente, scribat, ut & ceteri Euangelistæ (sicut scriptum est: Vbi erat impetus spiritus, illuc gradiebatur) nonne etiã aliqua uidit, quæ & scribit? Arbitror equidem eum uidisse: nam Syrus erat & Antiochenus: & ea pars terræ, Iudæa & Galilæa paulo orientaliore: haud ita multum distabat à Sidone & Tyro, ad quas terræ plagas cognoscitur dominus profectus, & inibi miserationis suæ diuinas uirtutes operatus. Quibus auditis, uero absimile non est, & Syros, & Phœnices, & à Sidonij & Tyrij plerisque sequutos fuisse dominum. Quod si qui illum sequuti fuerint, quis dubitare debeat Lucam unum ex illis fuisse, quem futurum sibi Euangelistam diuina delegerat præscientia? Verum à principio se non affuisse testatur. Nam soli affuerunt apostoli. Nullus tamen euangelistarum ordinem diuinæ historię tam diligenter sequi uideat, atque ipse, ut qui omnia à principio ad finem usque suo ordine texit. Quod uel ex sequentibus (deo legentium reuelante oculos) ad gloriam eius fiet permanifestum.

Ezech. 1.

CAPVT PRIMVM

1 Vit in diebus Herodis regis Iudææ, sacerdos quidam nomine Zacharias de uice Abia, & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elizabeth. Erant autem iusti ambo ante deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius, eo quod esset Elizabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine uicis suæ ante deum. Secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit, ut in- 10 censum poneret, ingressus in templum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini, stans à dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est, uidens, & timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua. Et uxor tua Elizabeth pariet tibi 15 filium

2